

ביאורים

החבר הבין מתוך שאלת מלך כוזר שחסרה לו הבנה בסיסית ביחס לתורה, ולכן הסביר לו תחילה את המושג של המישור ה'ירוחני' ביחס לעירוב הרשויות בשבת. משם ממשיך החבר להסביר שזהו בעצם כל עניין קיום המצוות. עד כה נפגשנו במישור טבעי ובמישור רוחני, וכעת מחדש לנו ריה"ל שקיים רובד נוסף שהוא המישור האלוהי. אמנם החבר כבר הסביר זאת (לעיל) מאמר ראשון, עט), אבל המלך לא חיבר בין הדברים. וזו גם דרכו של ריה"ל לשוב ולהרחיב במקומות מאוחרים.

במישור הטבעי יש מעשים שבמבט ראשון יכולים להיראות טיפשיים או אפילו מבוזים, ובכל זאת כולם עושים אותם משום שמוכן שהם בעלי תועלת רבה. למשל, אדם שחש בראשו והרופא אומר לו לקחת כדור מסוים שגורם להקלת הכאב. מי שאיננו מבין כיצד פועל הכדור יכול לחשוב שזו שטות, או לחילופין שכל כדור דומה יכול להקל כאבים. כיוון שיש בינינו רופאים אנחנו מבינים שיש לכדור השפעה בגלל התרכובת המיוחדת שלו. הקב"ה טבע בעולם שחומרים מסוימים ישפיעו על חלקי הגוף.

באותו האופן טבע הקב"ה בעולם שיהיו מעשים שישפיעו במישור האלוהי. אמנם יש מצוות שנראות תמוהות בעינינו, אך הסיבה היא רק משום שאין בימינו נביאים. אם היו בינינו נביאים היה לנו ההסבר כיצד משפיעה כל מצווה. לכן אדם שנראה לו מוזר לשים כמה חוטים בארבע כנפות הבגד שלו כי הוא אדם רציני והגיוני, אינו מבין שיש גם חוקיות אלוהית בעולם. הוא מנסה להבין בתחום שהוא לא מצוי בו, וזה כמו שיטען שאין חיידקים במזון מפני שהוא לא רואה אותם. רק על ידי התורה ובעזרת חכמים אנו יכולים ללמוד על עשיית המצוות ואופן קיומם, ורק באופן זה אפשר להתרומם במדרגות רוחניות.

הרחבות

כשרון טבעי ונרכש

אין המעשה כמטבע. עיין להלן מה שאומר על ההבדל בין בעל הכישרון הטבעי לבין מי שאין בו כישרון [מאמר חמישי טז].

כשרון אלוהי

אינך יודע תנועותיהם ותחשבתם הכל, עד שתראה התוצאה. המהר"ל אומר שהמצוות הן "כמו החבל, שמעלין את האדם מבור התחתית" [תפארת ישראל ד]. הוא מסביר שיש באדם פוטנציאל אלוהי גדול, והמצוות הן אלה שמרוממות את האדם ומוציאות אל הפועל את מה שטמון בכוח. הדבר דומה לאדם שזורע גרעין אבוקדו, לעולם לא יוכל לצמוח ממנו תפוז. לעומת זאת אם הגרעין הזה יקבל את כל צרכיו-אדמה מדושנת, מים, אוויר וקרני שמש-בסופו של דבר יוציא עלים ופרי. כך המצוות נועדו לעשות אותנו אלוהיים יותר, לרומם אותנו מדרגה אחר מדרגה. הן כמו המים והדשן שמצמיחים את העץ, והן מצמיחות אנשי קודש. וכשם שזרע ממין אחד לעולם לא יצמיח דבר אחר, כך גם המצוות לעולם לא יצמיחו דבר רע חלילה.

מצוות אינן סמלים

אין קרבה אל ה' יתעלה אלא במצוות. יש מי שהסביר שהמצוות הן סמלים, כל מצווה מסמלת משהו והיא נועדה להביע רעיון. הרב קוק אומר שבשום אופן אי אפשר לומר כך. סמלים הם דבר המעורר לרגש ולמחשבה, בעוד שהמצוות הן הרבה למעלה מזה, הן מחיות אותנו. הן "דברים חיים וקיימים, נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים. קללתם קללה וברכתם ברכה" [אורות הקודש עמוד סט].

שאלות לדין

לאור דברי ריה"ל כאן, האם אין מקום לחקור אחר טעמי המצוות?

מהו ההבדל המהותי בין מסורת של יחידים למסורת של רבים?

אין המעשה כמטבע. המעשים התוריים דומים לטבעים, אינך יודע תנועותיהם ותחשבתם הכל, עד שתראה התוצאה. ותסמך על מנהלך ומניעך, ותתמסר לו. כמו שאתה אלו לא שמעת מעולם על הביאה, ולא ידעתה ולא ידעת תוצאתה, והיית רואה עצמך מתאנה אל הפחות שבאיברי האשה, ואתה רואה מה שיש בקרבה אליה מן הפחיתות, ומה שיש בהפניות אל האשה מן הבזיון, היית מתפלא ואומר: אין אלה התנועות אלא הכל ישגוען. עד אשר תראה את הדומה לך כבר נולד מאשה, ונפליאך הדבר, ותשנה בנפשך כי אתה מעוזרי היצירה, ושהבורא פנו בה ישוב העולם.

וכך הם מעשי התורה המושגים מאת ה' יתעלה. תזבח הפקש, למשל, ותתלכלך בדמו ובהפשטות ובנקוי קרביו והדחתו ונתוחו וזריקת דמו ועריכת עציו והבערת אשו וסדורו, ואלו לא היו ממצוות ה' יתעלה היית מזלזל במעשים האלה, והיית חושב שהם מרחיקים מה' יתעלה, לא מקרבים, עד שפאשר ישלמו קראוי ותראה האש השמימית, או תמצא בנפשך רוח אחרת שלא הפרתה, או חלומות צודקים, או נפלאות, תדע כי הם תוצאות מה שהקדמת, והענין הגדול אשר בו דבקת ואתו השגת. ואל תדאג אם תמות אחרי אשר דבקת בו, כי מותך אמנם הוא פלות גופך בלבד, אבל הנפש שהשיגה המעלה ההיא אין לה ירידה מננה ולא רחוק מאותה הפדרגה.

והתבאר מזה כי אין קרבה אל ה' יתעלה אלא במצוות ה' יתעלה. ואין לדעת את מצוות ה' אלא מדרך הנבואה, לא בהקשה ולא בהתחכמות, ואין חבור בינינו ובין אותן המצוות אלא בקבלה האמתית. ואלה אשר העתיקו לנו אותן המצוות לא היו יחידים, אלא היו רבים וחקמים ונעלים, וסמוכים לנביאים, ואפלו לא היו אלא הכהנים והלוויים ושבעים הזקנים אשר היו נושאי התורה, הרי לא פסקו מאז משה.

הפלא המתרחש מכוח הקרבת הקרבנות

מקור הפלא - מצוות ה'